

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Utredning och tillsyn
Joachim Köhler

Behovsprognos av bostäder för individ- och familjeomsorg, period 2019-2023

Sammanfattning

Behovsprognosen visar på behovet av tillkommande bostäder inom Täby kommun för socialnämndens verksamhet inom individ- och familjeomsorg.

Prognosen visar på ett behov av att tillföra ytterligare drygt 290 bostäder i Täby kommun fram till och med år 2023. Behovet består främst av bostäder för nyanlända även om den gruppen minskat kraftigt mot tidigare år.

Prognoser innehåller alltid en viss mått av osäkerhet och i fallet med bostäder för nyanlända och ensamkommande barn är bedömningarna särskilt osäkra. Behovet kan påverkas av en mängd faktorer som exempelvis utvecklingen i konfliktområden runt om i världen och politiska beslut både inom och utanför Sverige.

Behovsprognosen är en del av underlaget till kommunens lokalförsörjningsplanering. Ställningstagande kring hur dessa behov ska tillgodoses blir en del i den strategiska planeringen. Prognosen ska också bidra till att förtydliga för olika aktörer vilka behov av boenden som individ- och familjeomsorg förväntas ha i framtiden.

Inledning

Socialnämndens verksamhet vänder sig bland annat till personer som behöver stöd och/eller skydd i utsatta livssituationer. När en person är aktuell inom individ- och familjeomsorg innebär det i flera fall inte ett direkt ansvar att förse personen med ett boende. Det kan däremot finnas ett behov av att tillhandahålla ett boende för att målet med biståndet ska uppnås. Det gäller till exempel personer med beroendeproblematik eller ungdomar som har ett behov av boende i slutet av en vårdkedja. När det gäller personer som sökt sig till Sverige på flykt från andra länder har kommunen ett mer direkt ansvar för bostadsförsörjningen.

I socialnämndens ansvar ingår att på strukturell nivå delta i samhällsplaneringen genom att beskriva de behov som nämndens målgrupper förväntas ha. Behovsprognosen är en del av underlaget till kommunens lokalförsörjningsplanering. Ställningstagande kring hur dessa behov ska tillgodoses blir en del i den strategiska planeringen. Prognosen ska också bidra till att förtydliga för olika aktörer vilka behov av boende som individ- och familjeomsorg förväntas ha i framtiden.

Om behovsprognosen

Prognosen visar på behovet av bostäder i Täby kommun för socialnämndens verksamhet inom individ- och familjeomsorg. Verksamhetens målgrupper har behov av olika typer av bostäder som HVB-boenden, bostäder för nyanlända, träningslägenheter, Bostad-först-boende och hyresrätter. Behovsprognosen uppdateras varje år.

Bedömningen av behovet av boende för ensamkommande barn och nyanlända sker med stöd av Migrationsverkets och Länsstyrelsens prognoser. Verkets senaste prognos, som ligger till grund för denna behovsprognos, publicerades i juli 2019.¹ Där beskrivs ett planeringsscenario om 21 000 personer som årligen söker asyl i Sverige under åren 2019 - 2022 (varav 1 000 till 1 200 ensamkommande barn).

¹ Migrationsverkets Verksamhets- och utgiftsprognos P4-19.

Behov av bostäder

Behov av bostäder - ensamkommande barn och nyanlända

Regelverk

När en person söker asyl i Sverige ansvarar Migrationsverket för att ordna boende (anläggningsboende) om inte den asylsökande ordnar boende på egen hand. Men när det gäller ensamkommande barn² som ansöker om asyl får barnen i enlighet med Socialtjänstlagen 2001:453 (SoL) ett tillfälligt boende i den kommun som barnet ger sig till känna för svensk myndighet. Så snart det är möjligt ska Migrationsverket anvisa en kommun som ska ta över det långsiktiga ansvaret för barnets boende och omsorg. Kommunen ansvarar för boende och stöd såväl under asyltiden som under tiden efter beviljat uppehållstillstånd.

Från och med 1 april 2016 tilldelas varje kommun tilldelas en viss andel i samband med Migrationsverkets prognos i februari varje år. Andelen bygger på kommunens befolkningsmängd, tidigare mottagning av nyanlända, tidigare mottagande och anvisande av ensamkommande barn samt antal dygn i mottagningssystemet och antal dygn i ankomstkommun.

I förordning (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner har fördelningstal fastställts som talar om hur många nyanlända respektive kommun ska ta emot. Länstalen och kommuntalen fastställs i förväg för ett år i taget men kan komma att revideras under innevarande år vid stora förändringar i mottagandebehovet (se förordning (2016:39) om mottagande av vissa nyanlända invandrare för bosättning).

Behov av boende för nyanlända och ensamkommande barn

Vid årets slut ska Täby ha tagit emot 141 nyanlända enligt förordning (2016:40) om fördelning av anvisningar till kommuner³. Det motsvarar en minskning med 50 personer jämfört med föregående år. Till och med juli har 77 anvisats, mottagits och tilldelats ett boende under 2019. Även om ett hundratal personer lämnar sina boenden efter två år under kommunens ansvar, kommer ytterligare platser efterfrågas till vuxna asylsökande. Migrationsverkets prognos visar ett planeringsscenario om oförändrat antal de närmaste åren. Det prognosticerade behovet av boende för nyanlända visas i Tabell 1. I dagsläget bedöms kommunens resurser kunna täcka behoven av boenden för ensamkommande barn.

² Ett ensamkommande barn är en person under 18 år som sökt asyl utan sina föräldrar eller annan legal vårdnadshavare.

³ Migrationsverket – Anvisningar enligt 2019 års kommunal

Under åren som följer kommer vissa ensamkommande barn nå vuxen ålder och flytta från HVB-boendet. De har då möjlighet att erbjudas en träningslägenhet eller annat alternativ men det är svårt att idag bedöma hur många det rör sig om eftersom det beror på barnens ålder när de kommer till Täby.

Socialstyrelsen kartlägger hemlösheten i Sverige vart sjätte år sedan 1993. Den senaste kartläggningen ägde rum 2017. Då fanns uppskattningsvis 146 invånare inom Täby kommuns individ- och familjeomsorg som enligt Socialstyrelsens definition kategoriseras som hemlösa. Majoriteten av de hemlösa bor i en av kommunen ordnad boendelösning (till exempel försökslägenhet/socialt kontrakt/kommunalt kontrakt) på grund av att personen inte får tillgång till den ordinarie bostadsmarknaden. Det handlar om boendelösningar med någon form av hyresavtal där boendet är förenat med tillsyn, särskilda villkor eller regler.

En femtedel av de hemlösa faller under Socialstyrelsens kategori 1 – akut hemlöshet. Dessa personer är hänvisade till akutboende, härbärke, jourboende, skyddade boenden eller helt saknar boende. För dessa personer kan det vara svårt att komma vidare på ordinarie bostadsmarknad. Tabell 1 visar kommunens behov av att ordna ytterligare platser förutom de som redan finns att tillgå.

Tabell 1 Behov av bostäder för nyanlända och personer utan eget kontrakt.

IFO	2019	2020	2021	2022	2023	TOTALT
Bostäder för nyanlända	30	35	35	35	35	170
Bostäder för personer utan eget kontrakt	10	12	15	15	15	67
Årligt behov	40	47	50	50	50	237

Prognoser innehåller alltid ett viss mått av osäkerhet men i detta fall är bedömningarna särskilt osäkra beroende på yttre faktorer och politiska beslut både inom och utanför Sverige. Eftersom situationen är så pass osäker och kan komma att ändras fort behöver det finnas en beredskap för att boendebehovet med kort varsel förändras.

Behov av bostäder – träningslägenheter, Bostad först mm

För vissa av verksamhetens målgrupper finns inte ett direkt ansvar att förse personen med ett boende. Det kan däremot finnas ett behov av att tillhandahålla ett boende för att målet med biståndet ska uppnås. Det kan handla om till exempel personer med missbruk eller ungdomar som har ett behov av boende i slutet av en vårdkedja. Det finns även ibland behov av bostäder för att kunna erbjuda personer skydd. Personer som har mycket speciella behov av bostad och som är föremål för insatser från socialtjänsten kan då få tillgång till så kallade träningslägenheter eller Bostad först-boende.

Lägenheterna hyrs ut i andra hand, genom Täby kommuns fastighetsavdelning efter begäran från social omsorg, till personer som av olika skäl inte själva kan få och behålla en bostad.

För att personer som har träningslägenheter ska kunna komma vidare i sin bostadskarriär behöver de bostäder att flytta till. Boendetid i träningslägenhet kan variera beroende på den enskildes problematik och övriga omständigheter, dock längst fyra år. Det är viktigt att personen ifråga inte är bosatt i lägenheten längre tid än vad som bedöms vara nödvändigt. Boendet syftar till att förbereda hyresgästen på att klara ett eget, permanent boende. Målsättningen är att den enskilde, när boendet fungerat en tid, ska kunna flytta vidare till mer permanent boende i någon form.

Tabell 2 Behov av träningslägenheter och Bostad först

IFO	2019	2020	2021	2022	2023	TOTALT
Träningslägenheter	10	10	10	10	10	50
Bostad Först	1	1	1	1	1	5
Årligt behov	11	11	11	11	11	55